

- Uppdrag från regeringen

sid 3

- Jazzkurs i Mellansel

sid 6-7

- Visionerna granskade

sid 8-9

Kultur

Nr 4 September 2005

SMÖCKAN

Utgiven av Sveriges Musik- & Kulturskoleråd - SMoK

- Skellefteå Musikskola

sid 10-11

- Folkmusik och folkdans

sid 15

- Sara Öhlén porträtteras

sid 19

KULTURSMÖCKAN
4
2005

Det blir allt ljusare

Näväl – höstmörkret lär väl snart ge sig till känna med oönskad kraft men SMoK-arbetet går i motsatt riktning! Musik- och kulturskolornas arbete med barn och ungdomskultur är centralt och avgörande för barns och ungdomars möjlighet att få tillägna sig kulturupplevelser i olika former. Men också mycket betydelsefullt för kulturlivet som helhet, både lokalt och nationellt. En insikt som framträder allt tydligare i skiftande sammanhang. Inte minst i de utredningar som beskrivs nedan.

En rad viktiga projekt och utredningar ser dagens ljus under den kommande hösten och våren. SMoK är naturligtvis med som en aktiv part i de fall frågorna berör musik- och kulturskolornas arbete och utveckling. **Aktionsgruppen för barnkultur** påbörjar under hösten arbetet med att ta fram förslag till förbättringar för hela barnkulturområdet. Musik- och kulturskolorna är en mycket viktig fråga i det sammanhanget. Hur offensiv och radikal vågar gruppen bli i sina skrivelser? Aktionsgruppen är ju ett namn som förpliktigar. Undertecknad har förmånen att delta i gruppens arbete.

Orkesterutredningen skall lämna sina förslag i slutet av januari. I direktiven för utredningen står bl.a. att läsa: "Även de kommunala musikskolornas betydelse för rekryteringsunderlaget skall belysas".

Myndigheten för skolutveckling gav på försommaren SMoK i uppdrag att kartlägga musik- och kulturskolornas samverkan med för-, grund- och gymnasieskolan samt analysera och diskutera de olika uppdragen för barn- och ungdomsskolan och den kommunala musik- och kulturskolan. En rapport skall vara klar den 15 februari 2006.

Ett antal musikorganisationer, däribland SMoK, inbjöds i slutet av augusti till en hearing angående Rikskonserters sätt att sköta sitt uppdrag idag och imorgon.

SMoK har varit samarbetspartner med Rikskonsert i ett flertal projekt

– exempelvis Årets musik- och kulturskolepris, Årets projekt inom musik och kulturskolan, samt projektet Musikalisk mångfald – och det är vår uppfattning att en central samtalspartner med uppdraget att stödja och till viss del egenproducera är betydelsefull för utvecklingen av svenskt musikliv. SMoK framförde bl.a. följande synpunkter angående Rikskonserters framtida arbete.

Vi anser att Rikskonsert bör:

- ta ökat initiativ till seminarier och utbildningar etc, som nationell organisation med överblick över hela musiklivet har de en viktig roll att fylla
- skapa mer förutsättningar och vara mindre operativ, det måste vara rimliga förväntningar på Rikskonserters förmåga att producera konserter
- satsa ännu mer på att stärka barn och ungdomskulturen, barn-kultur av icke kommersiellt märke får allt svårare att tränga fram till barn och ungdomar
- arbeta med uppgifter som annars omöjligt kunde genomföras av lokala eller regionala institutioner.
- utöka arbetet med att stödja projekt och utvecklingsarbeten som initieras dels av Rikskonsert själva men också av samarbetspartner på både nationell och lokal nivå
- samverka mer med Länsmusiken för att därigenom subventionera utbud som av olika anledningar sannolikt inte annars skulle kunna komma ut i landet.

Dessutom anser vi att satsningen på den egna konsertlokalen kan ifrågasättas utifrån ovan redovisade behov. Konsertlokalen kan säkerligen vara till glädje ur många perspektiv men har trots allt en begränsad räckvidd till endast Stockholmsområdet.

Med tillönskan om en god och ljus höst!

PER SJÖBERG,
ORDF. SMoK

INNEHÅLL

i detta nummer

Ledare.....	2	Visionerna granskade.....	8-9	Forum för pedagoger.....	15
Regeringsuppdrag till SMoK.....	3	Skellefteå Musikskola.....	10-11	Bekymrade musikproducenter....	16
Stim skärper tonen.....	4	Nordanvind på Färöarna.....	12	Recension.....	17
Bra tryck på jazzkurs.....	6-7	Eastern Wind.....	13	Kulturnytt.....	18
		Riksförbund informerar.....	14	Porträttet.....	19

KULTURSMOCKAN
DAUS TRYCK & MEDIA
893 80 BJÄSTA
TEL: 0660-26 61 00
FAX: 0660-26 61 10

ANSVARIG UTGIVARE
Per Sjöberg, SMoK

REDAKTÖR

Nils Ågren, 070-678 44 55
nisse.agren@telia.com

PROJEKTLEDARE/ANNONSER

Jan Dyllicki, 0660-26 61 05
jan.dyllicki@dau.se

Annonsprislista kan laddas ned som pdf-fil från hemsidan www.dau.se

GRAFISK FORMGIVNING

Johnny Altelind, 0660-26 61 31
johnny.altelind@dau.se

REPRO • PRODUKTION • TRYCK
DAUS Tryck & Media, Bjästa

MEDVERKANDE I DETTA NUMMER

Per Sjöberg

Nils Ågren

Olof Wigren

Dag Krafft

Agneta Stolpe

OMSLAGSFOTO:
Irakiskan Aida Nadeem
på Urkult i Nasäcker
Foto: Nils Ågren

Kultursmockan utges av SMoK,
Sveriges Musik- och Kulturskoleråd

Kultursmockan nästa nummer: v. 42.
Manusstopp för annonser: 4 oktober.

Tipsa Smockan!

Tel: 070- 678 44 55
Nils Ågren

SMoK analyserar samarbete i skolan

SMoK får uppdrag av regeringen

Kartlägg och analysera samarbetet som landets musik- och kulturskolor har med för-, grund- och gymnasieskolan. Det uppdraget har Myndigheten för skolutveckling gett till SMoK.

– Ett fantastiskt kul jobb! Men jag behöver verkligen hjälp från alla musik- och kulturskolor för att klara av det, säger projektledaren Håkan Sandh.

Regeringen har uppdragit åt Myndigheten för skolutveckling att genomföra insatser för att tillvarata erfarenheterna från regeringens satsning "Kultur i skolan". Myndigheten ska stärka skolors och kommuners förutsättningar att nå målen för verksamheten, och den ska bidra till att stärka kvalitet och likvärdighet i förskolverksamhet och skolbarnsomsorg, barn- och ungdomsutbildning samt vuxenutbildning.

Uppdraget sker i samverkan med bland annat Malmö högskola, Statens kulturråd, Aktionsgruppen för barnkultur samt Sveriges Musik- och Kulturskoleråd. En del i arbetet är att kartlägga och analysera det samarbete landets musik- och kulturskolor har med för-, grund- och gymnasieskolan. Ett uppdrag som alltså gått till SMoK.

POSITIVT FÖR SMOK

För att klara av detta uppdrag har SMoK anställt Håkan Sandh som projektledare under ett år. Håkan lämnar därmed sin tjänst som rektor på Solna Kulturskola, en tjänst som övertas av Inger Carlonberg, tidigare i Örebro.

– Det är mycket positivt för SMoK att vi ses som en viktig part även i utvecklingen av pedagogiken inom andra skolförmer, säger Håkan Sandh. Det här är en fjäder i hatten för vår förening. Nu gäller det att göra något bra av detta uppdrag.

SMoK har planerat att dela in arbetet i tre delar. Den första är en enkät som skickades ut i slutet av augusti till cirka 100 representativt utvalda kommuner.

– Enkäten ska ge oss en bild hur omfattande den samverkan som finns idag är. Finns samverkan mest inom förskolan, grundskolan eller gymnasiet? Hur mycket består av musik, hur mycket av dans, teater, film eller bildkonst? Det finns inga uppgifter alls om detta så det blir en viktig kartläggning för vårt fortsatta arbete.

LETAR INTRESSANTA SAMVERKANFORMER

Den andra delen ska bestå av en beskrivning av olika former för samarbete mellan våra skolor och andra skolförmer.

– Jag letar nu efter intressanta och sinsemellan olika sätt att samarbeta med förskolor, grundskolor respektive gymnasieskolor. Undersökningen kommer att omfatta mellan sex och tio kommuner. Det handlar om att hitta de mest intressanta formerna för samverkan – inte det mest omfattande samarbetet.

– Är det någon av Smockans läsare som tycker att deras kommun har samverkansmodeller som fungerar bra så är jag

väldigt tacksam om de kan tipsa mig om det, säger Håkan.

VÄDJAR OM HJÄLP

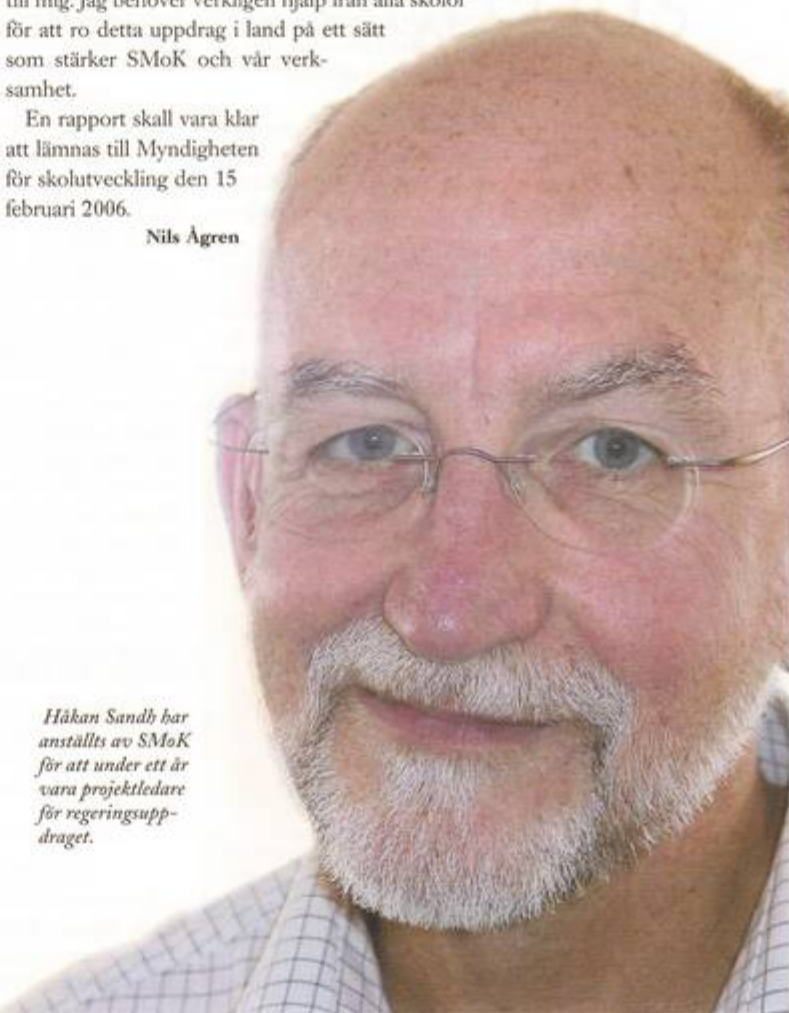
Den tredje delen som SMoK blivit ombedda att belysa är en jämförelse mellan SMoKs uppdrag och övriga skolförmers uppdrag – och då speciellt uppdraget i de estetiska ämnena.

– Eftersom det i vårt fall handlar om ett uppdrag per kommun och i övriga skolförmers fall om nationella dokument, blir det inte enkelt att göra jämförelser, anser Håkan. De skolor som har formulerade uppdrag får väldigt gärna skicka dem till mig. Jag behöver verkligen hjälp från alla skolor för att ro detta uppdrag i land på ett sätt som stärker SMoK och vår verksamhet.

En rapport skall vara klar att lämnas till Myndigheten för skolutveckling den 15 februari 2006.

Nils Ågren

Håkan Sandh har anställts av SMoK för att under ett år vara projektledare för regeringsuppdraget.

Stim skärper tonen gentemot kommunerna

Efter några samtal från oroliga ledare beslöt jag att ta kontakt med Stim och höra mig för om de ändrat på sitt agerande gentemot kommunerna/musik-kulturskolorna och musikklasserna. Jag fick träffa Roger Lindström för ett samtal, Roger som till stor del håller i kontakterna med kommunerna.

Han berättar att Stim håller på att uppdatera kommunernas årsbelopp och önskar skärpa upp rutinerna med musik/kulturskolorna och musikklasserna vad det gäller återrapportering vid konserter.

Kommunerna har skyldighet att betala avgift till Stim för den musikanvändning som sker i kommunal regi, till exempel i bibliotek, fritidsgårdar och när kommunerna anordnar festivaler och konserter. Avtalet består av två delar, berättar Roger, dels ett fastställt årsbelopp baserat på antalet invånare i kommunen, dels ett fastställt årligt belopp som är särskilt överenskommet med varje kommun.

Det senare beloppet är beräknat på omfattningen av musikaktiviteterna såsom musik/kulturskolekonserter och festivaler. Avtalet med kommunerna täcker normalt alla evenemang upp till 300 besökare. Större evenemang ska redovisas och betalas i efterskott enligt Stims tariffer.

Den skärpta tonen gentemot musik/kulturskolorna förklarar Roger med att bevakningen av musik/kulturskolorna har varit eftersatt och man av-

ser att under hösten 2005 bygga upp ett bättre kontaktnät med musik/kulturskolorna. Man tittar även på hur stor andel musik/kulturskolornas musikanvändning är av kommunens totala användning. Det är också angeläget att följa upp +300-konserterna, alltså de med fler än 300 besökare, berättar Roger.

STRÄVAR EFTER ENKELHET

Vad det gäller musikrapporteringen ska ju de pengar som betalas in till Stim fördelas till upphovsmännen. För att det ska bli något sånär rättvist måste Stim få reda på vilken musik som spelas i kommunerna. Systemet med rapportering ska vara "så enkelt som möjligt" och här är Stim beredda att anpassa sig så långt det går till det rapportssystem musik/kulturskolan önskar, berättar Roger. Avsikten är att rapporteringen till Stim ska flyta bättre, Roger anser att här finns stora brister idag.

På frågan om vad som ska rapporteras, då undervisning är undantagen upphovsrättslagen, svarar Roger så här:

"Musik som framförs inom undervisning (t ex när musik framförs på lektioner inom klassrummet) är undantaget i upphovsrättslagen och kräver inget tillstånd från upphovsmannen. Stim tar inte betalt för sådana framföranden och betalar inte heller ut någon ersättning. Däremot är det praxis att när elever framför musik inför andra än skolans egna elever, t ex föräldrar eller allmänhet, räknas det inte som undervisning. I dessa fall tar Stim betalt och betalar ut pengar till berörda upphovsmän."

Värt att notera angående detta är att det inte finns prövat i domstol vad "undervisning" är. Det Roger anför ovan är den definition Stim använder och arbetar efter.

PENGAR ATT TJÄNA

En annan sida av myntet är att det finns många lärare ute på fältet som komponerar musik men aldrig får någon Stimersättning för detta. Om inte tonsättaren rapporterar till Stim och inte kon-

sertarrangörer rapporterar att musikstycket ifråga framförs betalas ingen ersättning ut. Även när det gäller fria verk som bearbetats finns det pengar att tjäna om det bara rapporteras avslutar Roger Lindström.

Detta önskar Stim:

- Ett bra kontaktnät med musik/kulturskolorna och en namngiven kontaktperson.
- Bättre rapportering av +300-konserter som sedan faktureras extra av Stim.
- Bättre rapportering av övriga konserter. Hit räknas även små konserter för föräldrar, släkt och vänner. Programblad vill man ha sig tillskickade där framförda melodier, upphovsman, kompositörens/textförfattarens namn, eventuell bearbetning, konsertdatum och helst lokalen namn framgår.
- Om programblad saknas kan man använda Stimblanketten "Musikrapport Enstaka konsert".
- Gärna rapporter månadsvis.

Text och foto: Dag Krafft

Fakta Stim

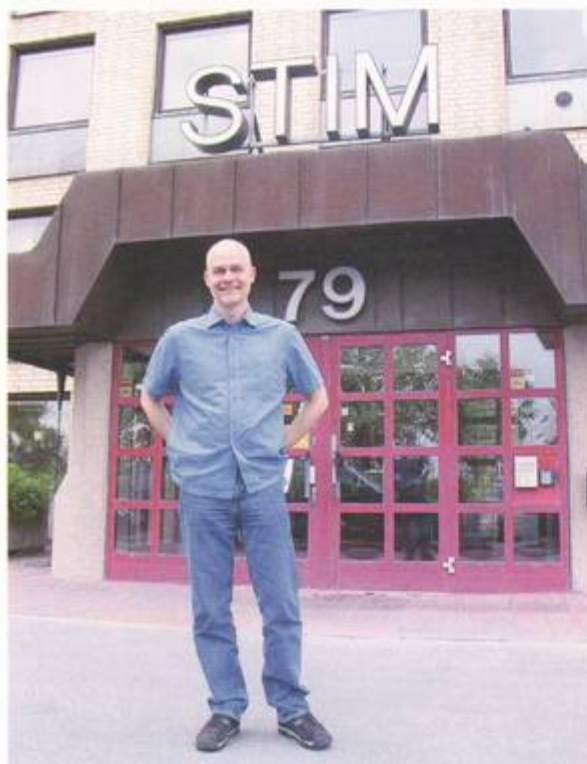
Stim - Svenska tonsättares Internationella Musikbyrå - är en intresseorganisation för de svenska musikupphovsmännen och musikförlagen. Stim är också den svenska länken i en internationell kedja av liknande organisationer som representerar utländska kompositörers, textförfattares, bearbetares och musikförlags rättigheter.

Stimavgifter vid +300-konserter beror på antalet besökare och entréavgiftens storlek. Vid entré under 60 kr är Stimavgiften 3,48 kr per besökare + 6 % moms. Vid entré på 60 kr och däröver är Stimavgiften 6,96 kr per besökare + 6 % moms.

Entréavgift	Antal deltagare	Stimkostnad exkl. moms
20 kr	301	1 047 kr
50 kr	301	1 047 kr
100 kr	301	2 095 kr
20 kr	500	1 740 kr
50 kr	500	1 740 kr
100 kr	500	3 480 kr
20 kr	800	2 784 kr
50 kr	800	2 784 kr
100 kr	800	5 568 kr

Ett men: om konserten innehåller mycket fri musik och endast högst 30 % är skyddad musik är Stimavgiften 30 % av normal kostnad.

Roger Lindström framför Stimhuset på Sandhamnsgatan 79 i Stockholm.

Fullt dr

Gustav Davidsson, yngst på kursen, öser på sin trombon.

Sommarjazzkurs på Mellansels Folkhögskola utanför Örnsköldsvik. Då kommer ungdomar från hela landet för att undervisas och inspireras av några av landets allra främsta jazzmusiker.

Johanna Hedar går jazzkursen för fjärde gången. På trumpet ser vi Victor Lissinski.

Bengt Stark, trummor, Per Thornberg, saxofon, Martin Sjöstedt, piano, Ola Bengtsson, gitarr, Jan Adefelt, bas, Bertil Strandberg, trombon och jazzsångerskan Jeanette Lindström. Vilka namn!

Och vilka härliga inspirationskällor för ungdomar som vill spela jazz.

Närmare 50 elever i åldrarna 15 till 25 år från hela landet samlas varje år en vecka på Mellansels Folkhögskola, några mil utanför Örnsköldsvik. Anledningen är Svenska Jazzriksförbundets sommarkurs, som man arrangerar tillsammans med folkhögskolan och Musik i Väster-norrland.

Kursen genomfördes för sjätte året, veckan innan skolstart, och för tredje gången höll man till i Mellansel. Tidigare arrangerades den i Härnösand.

ELEVERNA TAR INITIATIV

Per Thornberg, saxofonist och improvisationspedagog, med ett tjugotal läroböcker i jazzimprovisation på sitt samvete, är lärare på kursen för fjärde året.

– Det är intensivt, och det ska det vara. Dessutom tycker jag att det fungerar bättre och bättre för varje år.

Något som frilansmusikern och trum-läraren från Kungliga Musikhögskolan, Bengt Stark, som gör sitt femte år på kursen, håller med om.

– Nivån på deltagarna har höjts hela tiden, säger Bengt Stark.

Lärarna undervisar både på sitt eget instrument och i ensemblespel, och när man ser eleverna under ensemblepassen fascinerar man av att de själva tar så mycket initiativ. De kommer hela tiden med idéer och förslag på hur de olika arrangemangen ska låta och det blir ett mycket nära samarbete med lärarna.

LITE SÖMN

När "gamlingarna", det vill säga lärarna, sedan går och lägger sig på kvällarna så fortsätter eleverna att jamna långt in på småtimmarna. Ingen har kommit hit för att sova, här lilar man jazz.

– Det är en väldigt rolig kurs, lärorikt och intensivt, säger 15-åriga Gustav Davidsson från Tranås utanför Borås.

Gustav har tidigare spelat fiol i fem år men ville prova något nytt och testade därför trombon.

– Jag tyckte att det var kul så jag har fortsatt.

Dessutom är pappa lärare i bleckblå-

ag på jazzkurs

Per Walfridsson, Vilhelm Bromander, Lotten Rapp, Nils Andersson, Christian Sundqvist och Marcus Allard under överinseende av Ola Bengtsson, prefekt på Kungliga Musikhögskolans jazzinstitut.

sinstrument, så det kanske finns i generena. Jazz är faktiskt något som Gustav också lyssnar en hel del på, vilken inte är så vanligt bland hans jämnåriga kamrater. Och musiken tänker han fortsätta med.

– Jag skulle väldigt gärna vilja jobba med musiken, helst som heltidsmusiker. Efter nian planerar jag att gå estetiskt program på gymnasiet, men det finns inte i Tranås så då får det bli någon annanstans.

BLANDAR MUSIKSTILAR

Musik är något som Johanna Hedär, 20, från Stockholm också vill fortsätta med efter studierna. Johanna är sångerska och går den här jazzkursen för fjärde året i rad.

– Det är jätteinspirerande, och väldigt bra lärare.

Med en sånglärare som Jeanette Lindström, en av landets mest etablerade och intressantaste jazzsångerskor, är det förstås lätt att förstå att Johanna blir inspirerad.

Självt sysslar hon annars mest med hip hop och R&B, men ser inte steget till jazzen som särskilt långt.

– Det är mycket improvisation i all den här musiken, förklarar Johanna, som har en bakgrund på Adolf Fredriks i Stockholm.

Och även om hon för närvarande inte studerar musik så ser hon sig själv som musiker i framtiden.

– Jag kommer absolut att satsa på musiken.

Kursledare och initiativtagare är trumpetaren Fredrik Norén, ungdomskonsulent

på Svenska Jazzriksförbundet och jazzkonsulent i Musik i Västernorrland – förutom att han också är handledare i bland annat Stockholm Jazz Orchestra.

VILL SKAPA JAZZINTRESSE

– Vi ville få igång ungdomsaktiviteter och det här är en av de aktiviteter som förhoppningsvis ska leda till större jazzintresse bland ungdomar. Alla elever åker hem härifrån och delar med sig av sina erfarenheter, det är så vi får jobba för att nå ungdomarna. Vi når dem inte via media.

– Vi når ut till musikhögskolorna,

Basisten och pianisten Martin Sjöstedt (till höger) instruerar David Granström, Gustaf Zimmerman, Petter Olofsson och Kristoffer Morbed i ensemblespel.

estetprogram och folkhögskolor men det gäller också att nå ut till kultur- och musikskolorna, säger Fredrik Norén.

Kursen avslutades med att eleverna gjorde ett offentligt framträdande i Örnsköldsvik. Dessutom fick även lärarna visa upp sig med en konsert i samarrangemang med klubben Perdido Jazz & Blues.

– Man blir spelsugen själv när man undervisar och det är kul att få köra en konsert tillsammans med de andra lärarna, säger Per Thornberg.

Text och foto: Nils Ågren

Joakim Wallin på trummor och Tove Brandt på bas. Gitarren banteras av Viktor Löfvenius

Är skolornas visioner betydelselösa?

De flesta av musik- och kulturskolornas visioner är utformade på ett sådant sätt att det är svårt att se att de kan få någon större betydelse som förändringsverktyg. Det hävdar musikkonsulent Anders Nordquist vid Örebro läns landsting i en omfattande uppsats.

Bakgrunden till att Anders Nordquist utforskat musik- och kulturskolornas visioner är att han själv inte förstod den vision som kulturskolan, där han tidigare arbetade, hade inskrivet i sin övergripande policy. Inte heller hans kollegor kunde begripa vad texten egentligen betydde, eller vad den skulle få för inverkan på det dagliga arbetet.

"Vid en snabb genomläsning tycktes den låta bra och ligga i tiden, men ju mer jag läste den desto mindre förstod jag", skriver Nordquist i inledningen till sin C-uppsats i pedagogik med inriktning mot utbildningsledning, Örebro Universitet.

VISION SOM LEDNINGSVERKTYG

När han frågade sina rektorer om betydelsen av visionen lyckades inte heller de förklara den. De hade alltså skrivit under en formulering som de inte förstod innebörden av. Och kulturskolechefen, som författat visionen, hade slutat i kommunen och därmed lämnat ett antal frågetecken efter sig.

Nordquist skriver att en vision som

gäller hela skolan rimligtvis ska kunna tolkas av dess lärare om den överhuvudtaget ska ha någon funktion. En fråga som Nordquist ställde sig var hur en vision bör vara utformad för att vara ett verkningsfullt ledningsverktyg.

I sin uppsats "Verktyg eller symbol? Om visionsformuleringar i musik- och kulturskolor" kopplar Nordquist visionen som ledningsverktyg till Sveriges musik- och kulturskolor. Det gör han genom att undersöka ifall dessa skolor har en nedskrivna vision, hur denna är formulerad samt ur dessa visioner få en överblick över hur skolorna själva ser på framtiden.

FRÅGADE ALLA SKOLOR

Nordquist frågade våren 2004 samtliga musik- och kulturskolor om de hade någon skriftligt formulerad vision och hur den i så fall löd. Han fick svar från 43 procent av skolorna och dessa svar har han analyserat i uppsatsen. Han poängterar att undersökningen främst är ute efter visionen som ett formulerat dokument och inte hur denna är tillämpad och fungerar i verkligheten.

Sammantaget säger visionerna bland annat att musik- och kulturskolorna i framtiden vill öka tillgängligheten, bredda utbudet, ge barns och ungdomars

skapande ett större utrymme samt att lusten och glädjen ska prägla undervisningen. I sin slutdiskussion jämför han resultaten med SMOK:s plattform, som antogs vid årsmötet 2004. Nordquist anser att det finns stora överensstämmelser mellan skolornas visioner och SMOK-dokumentet.

SAKNAR KREATIV SPÄNNING

De slutsatser Nordquist gör är att de flesta av musik- och kulturskolornas visioner är utformade på ett sådant sätt att det är svårt att se att de kan få någon större betydelse som förändringsverktyg. Det grundar han bland annat på att visionerna egentligen beskriver en situation som redan råder idag och därmed får för liten kreativ spänning.

Han skriver också att vissa visioner är för komplexa och att de radar upp mängder med mål vilket gör att den pedagogiska slagkraften i budskapet går förlorad, eller att de är alltför abstrakta för att kunna visa någon riktning. Endast ett fåtal av texterna uppfyller de krav som kan ställas på en effektiv vision.

Uppsatsen visar att det finns stor samsstämmighet av innehållet i visionstexterna och Nordquist drar slutsatsen att det symboliska perspektivet i en vision tycks vara viktigare för musik- och kulturskolorna än att betrakta visionen ur ett rationalistiskt verktygsperspektiv.

VILL GE INSPIRATION

I sin avslutning skriver Nordquist att han inser att det nog aldrig var meningen att den vision som hans skola skrivit skulle tolkas eller förstås.

"Den skulle bara ses som en symbol innehållande vackra fraser och ett legitimerande innehåll."

Han skriver också att hans förhoppning är att de som läser uppsatsen kan finna en viss inspiration i visionsformuleringarna och i att använda en vision som ett redskap för riktning och mening i arbetet. Kanske kan läsaren även hitta exempel på visionsformuleringar att både inspireras och avskräckas ifrån.

Nils Agren

"Den magiska musikaliska manicken" SuperScope PSD340

Ny modell med nya magiska funktioner!

PSD340 har fantastiska funktioner som uppskattas mycket av de som arbetar med musik och undervisning. PSD340 har både en CD-spelare och en CD-brännare som arbetar oberoende av varandra. Utan att förändra tonarten går det att öka och sänka tempot med +50% till -75%! Tonartsförändringar kan göras utan att förändra tempot. Du kan även reducera originalsången från musiken samt lägga på effekter såsom reverb och delay. Alla förändringar du gör fungerar både på CD-skivor med antingen MP3-filer eller vanliga ljud-CDs. PSD340 hanterar alltså MP3-filer på samma sätt som vanliga CD-skivor!

PSD340 har dessutom ingång för instrument och mikrofon som kräver +48V fantommatning. Denna signal kan mixas för att brännas till CD tillsammans med ackompanjemanget från skivan. Inspelningsen sker i realtid. Andra fiffiga funktioner: Kontinuerlig uppspelning från två CD. Programmering av spår, CD-text, fjärrkontroll, sync-record, auto track, auto stop, mic equalizer, inbyggd högtalare, inbyggd mikrofon, batteri-/nät drift, jog-wheel, split balance, hög-/lågfrekvensfilter, looppunkter.

SWEDEN MIDI MUSIC AB Tel 08-80 68 88 www.swedenmidimusic.com 12.900:- inkl. moms

Foto: Björn Hägglund.

Vindarna har vänt i

Skellefteå

Årets Musikskola 2001 har några tunga ekonomiska år bakom sig. Just bakom sig.

För trenden har vänt i Skellefteå. – För första gången på länge kan vi prata om utveckling och har till och med kunnat anställa en vikarie, säger rektor Britt-Marie Nyström.

Skellefteå Musikskola har ett stort ansvar. Den står för undervisningen i 44 olika skolor, inklusive de privatdrivna.

– När vi tvingades till besparingar drabbade det alla enheter. Vi kan inte i dag, som för fem år sedan, erbjuda alla att spela vilket instrument som helst. Men vi har ändå klarat krisen accepta-

belt, säger Britt-Marie Nyström.

Hon tillträdde sin tjänst för tre år sedan. Då var underskottet 2,7 miljoner kronor.

– I sig kändes arbetet inspirerande men den akuta uppgiften var inte särskilt trevlig; att efter första terminen planera för neddragning av personalen. Det var en traumatisk tid för alla anställda och det var en jobbig situation för mig. Viss-tidsanställda fick gå, de som gick i pension ersattes inte, vikarier var inte tänkbart. Tre personer fick cirkulera runt på olika tjänster.

Kort sagt, det var ett stälbad.

NYA GREPP

– Men i dag kan vi konstatera att det var nödvändigt. Och faktiskt ser årets resultat ut att kunna bli plus minus noll. Vi har till och med kunnat sätta in en vikarie. Vi börjar tänka utveckling, vi tar nya grepp, säger Britt-Marie.

Under hösten delar hon rektorstjänsten med den som kulturchef. Detta under en rekryteringsperiod.

– Jag har ingen familj och inga barn så det fungerar, i alla fall den korta tid det handlar om.

Britt-Marie är i grunden utbildad lärare i svenska och historia och arbetade länge i både grundskolan och på gymna-

siet, från 1985 enbart med svenska. Tanken var att hon som 56-åring skulle starta egen verksamhet som ambulerande vikarierande skollärdare. Utnyttja den erfarenhet hon samlat på sig till att förverkliga en dröm innan det blev för sent.

– Planen var att ha övre Norrland som arbetsfält. I den vevan sade chefen för musikskolan upp sig och förvaltningschefen undrade om jag inte kunde ta över jobbet tillfälligt tills de hittade en ny rektor. Jag tänkte, varför inte?

Men av ett halvår som vikarie har det nu blivit tre år. Britt-Marie uppmanades att lämna in en ansökan och fick jobbet permanent.

– Nu är jag 59 år och har haft några väldigt intressanta år här på musikskolan. Jag har inte en musikalisk bakgrund men jag har ledarkvaliteter och ekonomiskt kunnande och tillsammans med de andra här blir det en bra kombination. Jag tycker också det är enormt givande och en stor utmaning att jobba ihop med dessa konstnärssjälar som musiker är. De har en helt annan personlighet än min egen och det gör det så fascinerande.

NYSTARTAD INTRESSEFÖRENING

Intresset för att bli undervisad i musik är stort i Skellefteå.

Skellefteå Musikskola

Antal lärare: 32 heltidstjänster fördelade på 50 personer.

Eleveplatser: 2 000 inkl spel och sång.

Kommunalt anslag 2004: 17 519 000 kr.

Övriga intäkter: 1 083 000 kr.

Totalt, intäkter: 18 602 000 kr.

Invånare i kommunen: 71 772 (2004).

- Historiskt sett var det fler som sökte till musikskolan tidigare. För 10-15 år sedan ville 90 procent av alla elever i årskurs 3 spela ett instrument. Men det är ju andra tider nu. Att 68 procent sökte i fjol och 69 procent i år är vi ganska nöjda med. Då ska du också veta att vi har 500 elever på kö.

Den bistra ekonomiska verkligheten föranledde beslutet att i fjol införa avgifter för verksamheten, för att rädda budgeten.

- Reaktionen bland elever och föräldrar var dock inte så kraftig. Vi hade då en nystartad intresseförening som bedömde att åtgärden var rimlig. Då var det mer dramatiskt för politikerna som fattade beslutet. Någon kastade till och med in en brasklapp vid omröstningen, "här till är jag nödd och tvungen".

Det gjordes i alla fall en kompromiss. Första året i musikskolan är avgiftsfri. Vill eleven sedan fortsätta tas det ut en avgift.

Den intresseförening som Britt-Marie nämnde kom till på hennes eget initiativ.

- När jag var ute bland ledare och rektorer på andra håll i landet fick jag veta att det bildats föräldragrupper lite varstans. Så jag gjorde ett upprop under en konsert men döpte snabbt om den till intresseförening, för att den inte skulle vara begränsad. Många far- och morföräldrar vill nämligen också vara med. Jag tog i och sa att vi skulle ha minst 700 medlemmar inom några år. Just nu har vi 200 familjer med och därmed cirka 600 medlemmar. Så målet kan nog nås.

SÅNG OCH SPEL

Skellefteå har en punkt på verksamhetsprogrammet med viss särart. Nämligen sång och spel.

- Det är ursprungligen en skellefteåföreteelse. Den tillkom när ett gäng elever ville musicera men inte hade tillgång till instrument och inte heller hade lust att öva på hemmaplan i någon större omfattning. Men viljan att spela musik räcker. Så lärarna här inventerade instrumentbeståndet, inrättade sång och spel och sedan dess har många valt att vara med just där. Somliga ända upp till årskurs 9.

- Vi ser det här som viktigt eftersom musiken i sig ger eleverna mycket, och samtidigt har en fostrande funktion som tillför den övriga skolgången något positivt. Eleverna lär sig att ta social hänsyn, de måste invänta varandra och lyssna på varandra för att det ska låta bra. Sång och spel är inte heller avgiftsbelagd, säger Britt-Marie Nyström.

Visionerna inför framtiden är att få eleverna generellt att fortsätta med instrumentundervisning längre tid än de gör idag. Ett led i det är att samarbeta med intresseföreningen.

- För att stimulera till fortsatt spel skall vi också skapa instrumenttår i olika klasser där eleverna utöver den ordinarie undervisningen kan spela ensam-

Foto: Leif Hansson

Foto: Leif Hansson

ma eller i grupp. Vi har utsett en speciell valthornsskola, en trombonskola, två trumpetklasser och så vidare.

Projektet är än så länge för ungt för att man ska kunna dra några ordentliga slutsatser ännu.

KOMPETENSUTVECKLING

- En av mina huvuduppgifter är att ha en skarp omvärldsbevakning. Att försöka följa utvecklingen bland ungdomarna och se till deras behov och skapa en tillräckligt eggande och utmanande miljö så att de ska vilja vara en del av verksamheten. Vi ska också jobba mer med vår hemsida och på olika sätt synliggöra ungdomarna bättre, säger Britt-Marie Nyström.

80 procent av personalen kommer att

gå handledarutbildning. Både för att lära sig modern metodik för den egna undervisningen och för att ha beredskap för att eventuellt kunna ta emot högskolestuderande.

Utbildningen sker genom Luleå Tekniska och Musikhögskolan i Piteå.

- Sedan samarbetar vi med alla andra musikskolor i länet. Vi ska bland annat planera för ytterligare kompetensutveckling av musikskolornas personal i Västerbotten, säger Britt-Marie Nyström.

I Skellefteå ser man alltså framåt med optimism.

De tunga åren ska vara över nu.

- Hårt arbete har givit resultat, konstaterar den tillfälliga rektorn som blev kvar på sin post.

Olof Wigren

MUSIK DIREKT!

Från ditt öra till ditt instrument

En effektiv och överraskande rolig metod för musikundervisning och för att lära sig själv spela. Ett unikt komplement till befintliga spellböcker. Finns för alla typer av undervisning och självstudier och för alla instrument.

"Från öra till hjärta" Del 2

av Lennart Winnberg, universitetslektor,
Musikhögskolan vid Göteborgs Universitet
Pris för bok och CD: 195:- inkl moms

Musica Bassa

Tel och fax: 031- 46 20 80
E-post: lennart@winnberg.se
www.winnberg.se

Nordanvind uppträdde bl. a. i kyrkor. Foto: Kerstin Möllenborg.

Nordanvind på Färöarna

När det gäller kultur har Sverige mycket att lära av Färöarna. Det fick blockflöjtsensemblen Nordanvind erfa under ett besök på den säregna ögruppen. På Färöarna har kulturen en given och odiskutabel förstaplats.

Nordanvind består av sju musiker från Halmstad och Falkenberg och de spelar på åtta olika blockflöjtsstorlekar - allt från den lilla garkleinflöjten till den stora subkontrabasblockflöjten. I ett samarbete med Föreningen Norden bjöds man in för att spela på Färöarna - ett erbjudande man naturligtvis inte kunde motstå.

- Föreningen Norden hade en träff i Falkenberg för två år sedan och då var det gäster från Färöarna som undrade

om vi inte kunde komma dit vid nästa träff. Föreningen har kulturutbytesträffar vartannat år och länderna turas om att vara arrangör, berättar Kerstin Möllenborg.

GAMMALT OCH NYTT

Kerstin arbetar på kulturskolan i Falkenberg och har blockflöjt som sitt huvudinstrument. Några av Nordanvinds medlemmar var faktiskt elever till Kerstin för länge sedan. Nu har ensemblen spelat ihop i hela 16 år.

- Vi spelar gammal renässansmusik från 1600-talet men även nyskriven musik. På Färöarna hade vi ett program med mycket svensk folkmusik men också ett par verk av den halländske tonsättaren Stefan Petzén, som han skrivit direkt för Nordanvind.

Ensemblen kunde också bjuda på ett verk av Ladislav Müller, far till kände blockflöjtisten Claudia Müller. Verket

har titeln "Variation över en dalakoral" och brer ut sig i nya moderna klanger.

KULTUREN LIVSVIKTIG

Under de fem dagarna besöket varade hann Nordanvind med fem konserter, bland annat i en fullsatt kyrka.

- Det var väldigt intressant och trevligt att få komma till Färöarna, de har ett musikliv som är imponerande. Vi hade en förutfattad mening att vi skulle visa upp svensk musiktradition men det blev mer att vi fick ta del av deras musiktraditioner.

- Dessutom har kulturen har en given och odiskutabel förstaplats, till skillnad mot här i Sverige där vi har kultur ifall vi har råd. På Färöarna tycker de att kulturen är livsviktig, inte minst för byarnas överlevnad. Där har vi i Sverige mycket att lära.

Vad man kunde förstå så har Färöarna ingen blockflöjtsensemble och intresset för Nordanvinds instrument var stor.

- Det var roligt att visa att det inte bara är ett nybörjarinstrument, utan att man kan spela mycket annat på dem också. Vi hade med oss en rykande färsk ed också, vår fjärde, och alla var så vänliga och köpte skivor så de tog faktiskt slut.

I höst väntar ännu en utlandsresa för Nordanvind, till Schweiz för konserter i Zürich. Sedan hoppas man på ett fortsatt samarbete med Föreningen Norden.

- Om två år är träffen på Island, dit vill vi förstås åka, säger Kerstin.

Nu kan du handla noter direkt från
WWW.nylund-son.se

- 4 Stort sortiment
- 4 Bra priser!
- 4 Snabba leveranser

NYLUND & SON

Nils Ågren

Tummel blåser en östlig vind

Blåsorkestertraditionen är på väg att dö ut. Anledningen är att blåsorkestrar förknippas med marschmusik, och det tilltalar inte ungdomar. Men med hjälp av balkanmusik hoppas klezmerbandet Tummel kunna få upp intresset för blåsorkestrar igen.

Pär Moberg, saxofonist och kompositör i Malmöbaserade Tummel, har tagit fram en repertoar på några klezmerlåtar som han arrangerat för blåsorkester. Materialet går under namnet Eastern Wind och finns i två svårighetsgrader, en som passar för mellanstadieelever och en lite mer avancerad för högstadiet/gymnasiet eller för vuxenamatörorkestrar.

– Blåsorkestertraditionen är på väg att dö ut, och som jag ser det beror det på repertoaren, säger Pär Moberg. Man förknippar det med marschmusik. Men det finns väldigt mycket kul musik man kan spela med blåsorkester, det gäller bara att sprida en ny typ av repertoar.

UPPTÄCK BALKANMUSIKEN

Intresset för balkanmusik har de senaste åren vuxit sig allt starkare och det här vill Tummel utveckla.

– Vi vill ge ungdomar och andra en chans att upptäcka den här musiken, förhoppningsvis kan det ge en nytändning för blåsorkestertraditionen.

Det material som Pär Moberg tagit fram har man med stor framgång testat i Kristianstads och Helsingborgs kulturskolors blåsorkestrar. Den 2 oktober uppförs musiken igen i samband med Östersunds folkmusikfestival, där Tummel spelar tillsammans med Östersund Symphonic Band.

MER PEDAGOGISK VERKSAMHET

Om en skola beställer materialet fungerar det rent praktiskt så att Tummel kommer och spelar tillsammans med eleverna. Med sin expertis i den här genren ger de musiken extra liv och vitalitet. Arrangemangen kan sedan framföras enbart av orkester, så eleverna kan använda materialet själva.

Förutom Tummel spelar Per Moberg med i en rad olika band, bland annat är han ledare för Folklab (tidigare European Youth Folk Orchestra), en folkmusikorkester som består av elva musiker från nio olika länder.

Han driver också företaget Evolving Traditions vars verksamhet är skolkonserter, workshops och annan pedagogisk verksamhet, både för den allmänna skolan och för musikriktad skolverksamhet.

Vill man veta mer om Eastern Wind eller Evolving Traditions övriga utbud hänvisar vi till www.evolvingtraditions.se

Text och foto: Nils Ågren

Selma Music

Sveriges förmånligaste uthyrning av blåsinstrument?

Instrument	Hyra/mån från	
klarinett	90:-	– Vi har ett flertal kvalitetsmärken att välja mellan. – Obegränsad hyrestid utan köptvång – Vid köp tillgodoräknas 2/3 av inbetald hyra – Obs! oavsett hyrestidens längd. – Fri frakt.
tvärflöjt	90:-	
trumpet	90:-	
trombone	90:-	
altsax	190:-	
tenorsax	190:-	

Box 159, 751 04 Uppsala, tel/fax 018-24 27 60
e-post: info@selmamusic.com, www.selmamusic.com

Viktigt med TILLSTÅND

I Smockan nr 2 berättade vi om en elevföreställning som stoppades av rättighetsinnehavaren, bara några dagar innan den skulle visas offentligt av esteterna vid Nolaskolan i Örnsköldsvik. Med anledning av artikeln vill Amatörteaterns Riksförbund, ATR, förtydliga vad som gäller kring uppföranderätt.

Förlagschef Mats Wenlöf:

- Nolaskolan i Örnsköldsvik tvingades ställa in sin produktion av Little Shop Of Horrors av Howard Ashman och Alan Menken. De hade missat att i tid söka uppföranderätt till verket, gjort ändringar i verket och dessutom avsåg de att framföra denna musikal som talteater. Manus hade man lånat från ATRs manusbibliotek och utifrån detta manus själva dramatiserat berättelsen och tagit bort sångerna och musiken.

Tio dagar innan premiär söker deras lärare uppföranderätten hos ATR. Det visar sig att Little Shop Of Horrors är en musikal som ATR inte har så kallad förmedlingsrätt till. De måste då gå direkt till rättighetsinnehavaren för att göra upp om rättigheterna, i detta fall Josef Weinberger Ltd i London.

De hade i februari planerat att spela sex föreställningar men istället, enligt artikeln i Kultursmockan, fick de ägna sig åt att berätta om sitt arbete med att producera framförandet och att göra dramaövningar. Arbetet med att jobba fram det magiska ögonblicket då en ensemble står framför en publik hade i ett slag stoppats.

Denna tragedi hade naturligtvis kun-

nat förhindras genom bättre framförhållning och kunskap om uppföranderätten.

TILLSTÅND

Kravet på tillstånd för att spela ett verk, och på ersättning för varje speltillfälle, grundar sig på lagen om upphovsrätt och gäller alla slags offentliga framföranden antingen man tar inträde eller ej. Tillståndet skall alltid sökas i god tid, helst innan man börjar repetera och minst tre månader före premiär. Ansökningar som kommer in senare riskerar att bli stoppade på grund av att uppföranderätten inte hinner bli behandlad.

Verket kan också vara stoppat av olika anledningar. Professionella teatrar kan till exempel ha betalat ett förskott för uppföranderätten vilket innebär att de har ensamrätt i Sverige under en viss tid. Ingen annan kan då få tillstånd att spela verket. Att pjäsen eller musikalen finns för utlåning i ATRs manusbibliotek innebär inte automatiskt att den är tillgänglig för uppföranderätt.

SKYDDSTID

Konstnärliga och litterära verk är skyddade sjuttio år efter upphovsmannens död. Konstnärliga verk är bland annat sceniska verk, till exempel teaterpjäser, koreografier, iscensättningar och pantomimer. Litterära verk är exempelvis skönlitteratur, såsom romaner och dikter.

Att ett sceniskt verk är skyddat betyder att det inte får visas offentligt, bearbetas eller mångfaldigas utan tillstånd från rättighetsinnehavare. Observera att en översättning kan vara skyddad trots att originalverket, på ursprungsspråket, är fritt.

AVTAL

Varje gång ni vill spela en svensk eller utländsk pjäs som fortfarande är skyddad är ni skyldiga att ha tillstånd att spela och att betala en avgift till rättighetsinnehavaren. Avgiften till rättighetsinnehavaren fastställs i avtal mellan ATRs Förlag, Sveriges Dramatikerförbund och Nya Nordiska Teaterförläggarföreningen eller på annat sätt.

ATR's Förlag bevakar, enligt de avtal som nämnts ovan, alla spelrättigheter för

amatörteatersektorn i Sverige, utfärdar kontrakt och inkasserar uppföranderättsavgifter och vidarebefordrar dem till rättighetsinnehavaren. ATR's Förlag samarbetar även med många skolor.

OFFENTLIGT - INTERNT

Offentligt framförande är varje slag av föreställning såvida den inte ges inför en "sluten krets", exempelvis inför den egna föreningens årsmöte, dit endast föreningens medlemmar har tillträde eller liknande. Om allmänheten har tillträde är föreställningen att betrakta som offentlig.

När det gäller skyddat teaterverk som uppförs av elever i en skola kan det i allmänhet visas utan tillstånd för den egna skolans elever och övrig skolpersonal. Publiken får då inte överstiga 50 personer och det är inte heller tillåtet att bjuda in andra skolor till föreställningen. Affischering eller annonsering utanför skolan får inte heller förekomma. Om elevernas föräldrar har tillträde är föreställningen att betrakta som offentlig.

Generellt är kopiering av pjäs häften förbjudet. Kopiering medges dock i erforderligt antal exemplar i samband med att uppföranderätt erhålles. Sådana kopior får inte spridas till andra än de som är engagerade i produktionen.

MUSIK

Om ni använder musik gäller följande: är musiken specialskriven till föreställningen skall ATR kontaktas. ATR kan då i de flesta fall teckna avtal för både pjästext och musik. När ni använder musik i andra sammanhang, till exempel som bakgrundsmusik, i revy, kabaré eller liknande, gäller STIMs regler och det avtal som finns på kulturskoleområdet.

ATR

Amatörteaterns Riksförbund, ATR, har sedan förbundet startades 1977 bedrivit teaterförlagsverksamhet. Via vårt pjäsbibliotek lånar vi ut pjäser, musikalerna och revyer till amatörteatern och skolor. Biblioteket innehåller 5 000 verk och är ett utmärkt verktyg för den som letar material till sin teatergrupp. Det innehåller även barn- och ungdomsteaterpjäser, monologer och dialoger. Till musikalerna har vi i de flesta fall en pianostämma eller en inspelning.

Förutsättningen för detta är att vi som nyttjar detta material sköter de skyldigheter som är oss ålagda. En sådan skyldighet är att sköta uppföranderätten. ATR förmedlar drygt 500 uppföranderättskontrakt per år och gör det möjligt för amatörteatern och skolorna att spela upphovsrättskyddad dramatik och musikalerna.

Kontakta oss för mer information och sök alltid uppföranderätten i god tid. Vill ni veta mer om ATR och uppföranderätten kan ni gå in på ATRs hemsida, www.atr-riks.se

Mats Wenlöf, förlagschef ATR

Faximil från nr.
2/2005

Nätverk söker spindel i nätet

Sveriges folkdans- och folkmusikpedagoger har fått ett nätverk. Problemet är bara att man i dagsläget saknar en koordinator för nätverket, en person som man nu söker med ljus och lycka.

Våren 2004 etablerade Riksföreningen för folkmusik och dans, RFoD, ett folkmusikpedagogiskt nätverk. Ett nätverk som vänder sig till folkmusik- och folkdanspedagoger som är yrkesverksamma inom kulturskola, estetiskt program, folkhögskola eller studieförbund.

– Vi kände att vi behövde jobba med den här biten. Jag har själv arbetat som folkmusikpedagog inom kulturskolan och ofta är man den ende på sin arbetsplats som sysslar med denna genre. Då kan det vara bra att ha ett forum för att få träffa folk som befinner sig i en likartad situation, andra pedagoger som man kan utbyta idéer och tips med, säger Per Moberg, styrelsemedlem i RFoD.

BEFRÄMJA FOLKKULTUR

Idén är att nätverket skall syssla med erfarenhetsutbyte, utbyte av undervisningsmateriel, anordna spelträffar för elever, agera politisk påtryckningsgrupp och remissinstans gentemot beslutsfattare, och annan verksamhet som befrämjar folkkultur i skolorna.

RFoD startade med att upprätta en lista över alla folkmusik- och folkdanspedagoger man kände till och de fann 117 namn.

– Säkerligen är det ännu fler och en hel del har hört av sig och vill vara med i nätverket. Vi hoppas på att fler sluter upp när vi får lite bättre snurr på verksamheten.

SAKNAR SAMORDNARE

Just nu är det däremot ingen riktig fart på nätverket, och orsaken är att man saknar någon som kan fungera som koordinator. Trots att man annonserat i RFoD:s egen tidning och gjort utskick till folkmusikpedagoger, och trots att det finns pengar till arbetet. Eric Sahlström-institutet i Tobo har lovat att skjuta till medel för att timanställa en person som några timmar i

månaden ska fungera som koordinator för nätverket.

– Vi letar efter någon som är lite driftig, säger Per Moberg. En person som är inne i genren och jobbar en hel del som pedagog, och samtidigt kan tänka sig att dryga ut den inkomsten med lite extra pengar för att sköta samordningen av nätverket.

Om någon är intresserad av uppgiften så går det bra att kontakta Per Moberg via e-post par@evolvingtraditions.se

Text och foto: Nils Ågren

DIN BLÅSVERKSTAD

Vi erbjuder allt inom reparationer av blåsinstrument, trä som bleck, helrenoveringar, justeringar, garanti, snabb hantering och framför allt bra priser.

 NYKÖPINGS BLÅS
TONWERKSTAN AB
MÄNNISKOR OCH MUSIK TILLSAMMANS

0155 - 21 97 77
info@nykopingblas.se

Per Moberg, saxofonist, pedagog och styrelsemedlem i RFoD, är initiativtagare till nätverket för folkdans- och folkmusikpedagoger.

P2 - små musikaktörers enda radiofönster

Svenska Oberoende Musikproducenter, SOM, är bekymrade över Sveriges Radios planer på att omstrukturera kanalen P2. I ett öppet brev till Sveriges Radios styrelse och företagens vd Peter Örn skriver de att det här kan vara dödsstöten för kanalen.

Föreningen SOM består av 153 svenska oberoende skivbolag och dess medlemmar står för hela 30 procent av antalet skivutgivningar i Sverige, och för cirka 10 procent av landets omsättning från skivförsäljning. SOM:s medlemsbolag utgör därmed en viktig faktor för ett brett och levande kulturliv.

När föreningen tog del av tankarna kring en planerad omstrukturering av P2 uppfattade man det som en dödsstöt för kanalen. P2 är i dagsläget det enda utrymmet i radio för folkmusik, jazz, klassisk musik samt experimentell musik i alla genrer.

TORFTIGT RADIOKLIMAT

"Det talas om en flytt från det analoga nätet till DAB-radion samt om andra åtgärder som gör oss oroade över att P2 riskerar att tyna bort. Bland våra medlemmar finns många oberoende aktörer som under knappa omständigheter, men med brinnande engagemang, ger ut folkmusik, jazz och konstmusik. Alla ser de P2 som sitt enda radiofönster; ett fönster som redan tidigare har krympt," skriver man i brevet.

SOM påpekar att det i ett allt torftigare svenskt radioklimat är av yttersta vikt att det finns vattenhål som P2, för radio-

Trumpetaren Peter Asplund vann jazzkategorin på årets Manifestgala. Manifest är Sveriges Oberoende Musikproducenters musikpris, instiftat 2003. Foto: Bernt Asplund

lyssnare som är intresserade av den smälare delen av vår kultur.

"De musikproducenter som i dag ger ut musik i smala genrer har stora svårigheter att nå ut med sin musik. De kämpar dessutom i ett allt flackare kulturklimat, där kultursidor i pressen försvinner, för att ersättas av nöje och sport. I detta klimat har P2 - på nuvarande plats i etern - en oerhört viktig funktion att fylla."

SATSA PÅ P2

SOM vill istället se en satsning på P2. Man poängterar att i Stockholm och Malmö, där P2 inte delar frekvens med till exempel Utbildningsradion, ökar lyssnandet. Publiken finns där och den söker nya upplevelser.

"Vi hoppas att P2 blir kanalen som kommer att erbjuda mängder av spännande musikaliska upplevelser till en allt mer intresserad och sökande publik.

Detta utan att lyssnaren tvingas ta steget in i en ny oetablerad teknologi som DAB. Ta istället under denna översyn chansen att satsa på P2 i det analoga nätet! P2 behövs och kan gå en lysande framtid till mötes - om kanalen får chansen att möta sin publik."

Brevet till Sveriges Radio är under-tecknat av SOM:s styrelse som består av Mats Hammerman, ordförande (Massproduktion), Magnus Bjerkert (Adrian Recordings), Maria Blom (Diva Records), Johan Ekelund (Diesel Music), Åsa Eklund (Exergy), Per Faeltenborg (Energy Records), Ann Marie Beckman-Forsberg (MNW), Nikolaj Steenstrup (Silence), Lars Tengroth (Playground Music), Joakim Wallström (A West Side Fabrication) och Peter Åstedt (Dead Frog Records).

Nils Agren

nilton.se
Stands for Music

031-795 01 50
www.nilton.se
Ring!

Not-, Mic-, Instrument-,
Ljud & Ljus-Stativ

Utökad
sortiment

Lennart Winnberg – Från öra till hjärta, melodier del 2 (Musica Bassa)

Vill du uppleva midnatt i Budapest eller gryning i Brahmputra? Eller blir du mer inspirerad av titlar som "Fiskekycka" och "Bockfot dansar"?

Andréa Råders härliga illustrationer stimulerar din fantasi och boken i sin helhet uppmuntrar dig att utforska både musiken och ditt instrument.

Lennart Winnbergs grundidé är att lyfta musikupplevelsen till ett plan där förståelsen för musikteori och förmågan att läsa och skriva noter blir levande. Boken – med tillhörande cd – är ett användbart verktyg för att spela eller sjunga melodier på gehör, improvisera, spela eller sjunga efter noter, skriva ner melodier, träna a vista-läsning, göra melodiska analyser, lära sig solmisation med mera. Boken uppmuntrar till ett brett användningsområde och författaren ger flera värdefulla tips.

Winnbergs bok stimulerar mig att höra, härma, läsa, skriva och förstå melodier. På skivan spelas en fras i taget, därefter fortsätter kompet så att man själv kan spela om samma fras eller hitta på en variation.

STIMULERAR GEHÖR OCH IMPROVISATION

Att träna sin lyhördhet, variations- och improvisationsförmåga var ända fram till slutet av 1800-talet bland det viktigaste i en musikerutbildning. Winnberg ger oss metoder för att hitta tillbaka till det. Själv är jag pedagog, sångare och folkmusiker och improvisationsmusik ligger mig dessutom varmt om hjärtat, så en bok som stimulerar gehör och improvisation gör mig glad.

På medföljande cd spelar skickliga musiker på flera olika instrument. Jag ombeds att lyssna efter utsmyckningar, fraseringar, instrumentens olika klanger och vilken känsla jag tycker att musiken förmedlar. Winnberg vill få mig att utforska och upptäcka musiken, men ger mig inget facit. Det uppskattar jag. Min egen upplevelse duger.

Som sångare kan jag sakna orden till musiken. Inte ens då melodierna sjungs används ord, utan stavelser av olika slag. Min erfarenhet är att ord ofta hjälper melodiminnet och stödjer olika rytmfigurer. Kanske ett tips till nästa bok.

SER FRAM MOT DEL 3

Som folkmusiker och folkmusikpedagog är jag van att både lära och lära ut på gehör. Min upplevelse är att känslan av frasering förstärks och melodierna fastnar lättare i minnet. Utan en notbild att relatera till har jag bara mig själv, min upplevelse, mina känslor och erfarenheter att utgå ifrån. En notbild är å andra sidan alltid användbar även för gehörsmusiker, som en praktisk minnesanteckning.

I tredje delen, som jag hoppas kommer, ser jag gärna att Winnberg hittat inspiration även i svensk folkmusik, med dess utsmyckningar, spännande intervaller, improvisation och särskilda tonspråk.

Winnberg har lång erfarenhet som pedagog och har ständigt utvecklat sina metoder. För fem år sedan kom "Från öra till hjärta", del 1. Den är översatt till ett tiotal språk och används av musiker och pedagoger inom flera skolformer. Jag hoppas och tror att även den här boken får en bred spridning.

Jag fick en idé! Melodierna kan säkert användas även av danspedagoger. En fras blir en två takters rörelsesekvens som härmas eller varieras under följande två takter. Eller varför inte blanda rörelse och musik?

Agneta Stolpe

Med musik ett helt liv

**Arbetsmiljökonferens
1-3 november 2005
i Göteborg**

Kompetensutveckling för
musiker, ljudtekniker, musiklärare m.fl. kring
Arbetsmiljö Hörselfrågor Ergonomi

**2005 uppmärksammas över hela Europa
problemen med buller och höga ljudnivåer**

Missa därför inte årets konferens!

Här får du ett unikt tillfälle att möta inspiratörer,
forskare och andra som på ett lustfyllt sätt
delar med sig av kunskaper och erfarenheter om
hur vi tillsammans värnar om en god arbetsmiljö.

Läs mer och anmäl dig på www.musik.gu.se!

Arrangörer:

Musikhögskolan
VID GÖTEBORGS UNIVERSITET

Dansmusik från Montenegro

Ansambel Podgorica, Montenegros mest kända och älskade professionella populärmusik- orkester, är i september på Sverigeturné för Rikskonserter. Orkestern har funnits i mer än tjugo år och spelar den klassiska underhållningsmusiken från Montenegro, men också mer traditionell folkmusik från landet. På repertoaren står även favoritolåtar från andra delar av sydöstra Europa. Ansambel Podgorica har besökt Sverige fem gånger redan men spelade då i stort sett bara för montenegriner. Nu får långt fler i Sverige tillfälle att stifta bekantskap med en av Europas minst kända kulturer.

Bob Dylan trippelaktuell i Sverige

I oktober kommer Bob Dylans så kallade "Never Ending Tour" till Sverige. Förutom Globen i Stockholm (17/10) och Scandinavium i Göteborg (21/10) kommer den levande legenden att uppträda på Löfbergs Lilla Arena i Karlstad (20/10). Biljetterna släpptes den 15 augusti. Dylan är även aktuell i regissören Martin Scorseses fyra timmar långa dvd-dokumentär "No Direction Home". Soundtracket är ett dubbelalbum med undertiteln "The Bootleg Series Vol 7". Hela 26 låtar är tidigare utgivna, däribland flera privata inspelningar. DN

Carmen förvandlas till soul och hiphop

Bizets opera Carmen blir till musikaliskt drama när Göteborgs stadsteater sätter upp Kharmen i höst. Den 30 september är det premiär för förortstjejen Kharmen, som tillsammans med sina polare fördriver vardagen med ecstasy, nattlig dans och smuglarresor. Allt till ett soundtrack av techno, latino, soul och hiphop. Regisserar gör Rikard Bergqvist och i rollen som Kharmen ses sängerskan Anna-Maria Hallgård. GP

Ingmar Bergmans professur

Till den förste innehavaren av Ingmar Bergmans professur har Stiftelsen Ingmar Bergman och Filmvetenskapliga institutionen vid Stockholms universitet gemensamt utsett professor Thomas Elsaesser, vid Institutionen för media och kultur, Amsterdams universitet. Elsaesser är också tongivande forskare inom det internationella film- och medievvetenskapliga fältet.

– Ingmar Bergmans professur kommer att betyda mycket för den fortsatta forskningen vid universitetet om Ingmar Bergman, säger Kåre Bremer, rektor vid Stockholms universitet.

Åse Klevealand, chef för Svenska Filminstitutet och ordförande i Stiftelsen Ingmar Bergman. Säger att en professur i Ingmar Bergmans namn kommer att ge forskningsmässiga resultat av hög dignitet och internationellt intresse.

Kräver fler svarta hjältar

Hjälten är vit och skurken är svart. Så ser det oftast ut i tv- och datorspelen runt om i hela världen. Men nu växer sig kritiken allt större mot denna svart-vita uppdelning. Kräven på att svarta och karaktärer med latinamerikanskt ursprung även ska kunna spela hjältar ekar allt högre. Omkring 80 procent av tv-spelsprogrammerarna är vita, enligt branschorganisationen International Game Developers Association. Ungefär fyra procent har latinamerikanskt ursprung och mindre än tre procent är svarta. DN

Kulturens språk

12 och 13 oktober hålls Malmös stora språkkonferens för femte gången sedan 1988. Konferenserna har haft olika teman varje gång och denna gång har man valt att ägna sig fullt ut åt kulturens språk. Bild, musik, film, dans och teater är gränsöverskridande språk och ett av målen med konferensen är att visa på fler redskap att förmedla kunskap och hur kulturens olika språk kan vara ett komplement. Konferensen arrangeras av Kulturrådet, Malmös tio stadsdelar och Barn- och ungdomskulturguppen. Samarbetspartners är också Malmö Högskola och Musikhögskolan.

Omstart för Kulturnät Sverige

Kulturnät Sverige har startat om med en ny huvudman. Föreningen för Kulturnät Sverige driver sedan mitten av maj verksamheten vidare i samma anda av public service som verksamheten hittills präglats av. Under perioden 2000-2004 stod Kulturrådet som huvudman och dessförinnan drev Kulturnät Sverige som ett regeringsinitierat projekt hos Ingenjörsvetenskapsakademien (IVA).

Föreningen för Kulturnät Sverige är en ideell förening, vars mål är att utveckla och driva Kulturnät Sverige. Föreningen är religiöst och politiskt obunden. Såväl myndigheter, organisationer, företag som enskilda personer kan bli medlemmar.

Föreningen välkomnar konkreta samarbeten med myndigheter, organisationer, företag och enskilda. Överenskommelse om samarbete har redan ingåtts med Nätverkstan Kultur i Väst och Kulturservern Skåne.

Dags för en rejäl kultursatsning för eleverna

Riksdagsledamot Lena Adelsohn Liljeroth (m) föreslår en stor kultursatsning för grundskoleelever. Förslaget går ut på att 170 miljoner kronor per år avsätts för att ge landets samtliga grundskoleelever ett möte med kultur. Tanken är att enskilda skolor i hela landet skall kunna söka bidrag till kulturell verksamhet, som teater- och dansföreställningar. Även kulturella projekt och kulturpedagogiska satsningar ska kunna få stöd från de medel som moderaterna önskar avsätta.

– De senaste åren har kulturen i Sverige fått känna av en allt njuigare inställning från socialdemokraternas sida. Man har satsat på storstilade projekt som museiflytter och digital-tv medan kultur till barn och ungdomar fått stå på undantag, säger Lena Adelsohn Liljeroth.

Idén med en kultursatsning har moderaterna hämtat från den norska borgerliga regeringen.

Ny musiktidning 1

Ny Musikbransch – NMB – heter en ny svensk branschtidning. Tidningen ingår tillsammans med det digitala nyhetsbrevet NMB Direkt, internationella NMB Sweden samt den engelskspråkiga guiden och årsboken Music Guide Sweden i satsningen NMB

2005, vars syfte är att skapa en oberoende svensk förlagsverksamhet med särskild inriktning på musikbranschinformation. NMB är ett månadsmagasin som kommer att presentera intervjuer och djuplodande reportage samt analyser av musikbranschen. Tidningen har kommit ut två gånger före sommaren och tre nummer ges ut i höst. Chefredaktör och ansvarig utgivare är Claes Olson, som tidigare har haft samma uppdrag på branschorganet Musikindustrin. Redaktören Håkan Durmér, har varit webbredaktör på Hultsfredsfestivalen/Rockparty samt musik- och nöjesredaktör på Gefle Dagblad.

Nyordning på Natur och Kultur

Ett av Sveriges största bokförlag, Natur och Kultur med uppåt 200 anställda, omstrukturerar. De två enheterna som inte arbetar med läromedel ska slås samman från och med den 1 november. Nyordningen sker inte utan kontroverser, eftersom den görs över de två sittande chefernas huvuden. De ersätts av en person utan någon som helst erfarenhet av bokbranschen, Margaretha Zachrisson, en ledande person på TV 4 med erfarenhet från reklambranschen. Kritiska röster hävdar att nyordningen kan påverka förlagets bokutgivning. Men det är fortfarande för tidigt att säga på vilket sätt. (DN)

Ny musiktidning 2

OPUS heter en ny svensk tidskrift om klassisk musik. Tidskriften skall komma ut med 6 nummer per kalenderår och vända sig till musikintresserade i allmänhet och konsert- och musikintresserade i synnerhet, med fokus på den svenska och nordiska musikscenen. Utgivarnas målsättning är att OPUS skall vara en nationell plattform för debatt, kritik, information och underhållning. Tidningen hoppas också bli Nordens mest omfattande forum för recensioner av musikmedia. Bakom tidningen står två malmöbor – Johannes Nebel och Jonas Söderström – som säger att OPUS ska passa såväl professionella musiker som musiklyssnare med olika erfarenhet.

– Vi har varit i kontakt med alla de stora konserthusen och skivbolagen och alla välkomnar tidningen. Det känns skönt. Det var en förutsättning för att vi skulle kunna göra tidningen, berättar Johannes Nebel för Sydsvenskan.

Pengar till minoritetens kultur

Kulturrådet har fördelat 885 000 kronor till nio projekt med syfte att stärka nationella minoritetens kultur och språk. Bland annat får Atje, Svenskt fjäll- och samemuseum stöd att anställa en bildkonstkonstnär och Roms arbetsgrupp i Göteborg får pengar till arbetet med att upprätta ett romskt kulturcentrum i västra Götaland. Dessutom får olika litteraturprojekt dela på 500 000 kronor, däribland skogslinsk litteratur och tecknade serier på samiska. DN

Vi går allt mindre på bio

Antalet biobesök under det första halvåret är det sämsta på hela 2000-talet. Första kvartalsrapporten pekade siffrorna på en nedgång med 22 procent jämfört med samma period 2004 och halvårsrapporten visa-

de en fortsatt kraftgång. Med junis minskning av antalet biobesökare, 29 procent, och biljettintäkter, 30 procent, konstateras att årets sex första månader totalt bär med sig en försämring med 16 respektive 18 procent. Svenska Filminstitutets vd, Åse Klevealand, är inte överraskad över siffrorna, men understryker att man ser ett positivt trendbrott den senaste månaden jämfört med 2004. Och trots de ihållande minus-siffrorna lutar branschen på att en stark biöhöst ska reparera den värsta skadan.

Sirkus Alfon på turné

Sirkus Alfon är bland det mest skruvade som går att uppleva på en scen. Fyra scen- genier blandar helt vrickade akrobatik- och dansnummer med ösiga världshitare i megafontappning. Det här är electric boogie och clownrap ackompanjerad av en lederhosen- trio med en gammal stäbas, melodica och ett litet leksakstrummet. Sirkus Alfon tillhör de främsta gatu-cirkusgrupperna i världen och vann Publikens Pris på Berlin Lucht international street festival 2004. De turnerar frekvent runt i Europa och i september-oktober ger de sig ut på Sverigeturné med en show fylld av fantastiska fantasifigurer, vassinniga norrmän, rappande clownen och konstiga karaktärer som pratar ett eget språk. Allt i hop med en energi som fullkomligt sprutar ut genom öronen.

Nominerade kulturtidskrifter

Femkul, Opera, Kulturens värld, Ponton och Sex. Det är de fem tidskrifter som är nominerade till Föreningen för Sveriges kulturtidskrifters årliga pris: Årets kulturtidskrift. Vilken tidskrift som får priset avslöjas på Bok- och biblioteksmässan i Göteborg som börjar i slutet av september. Förra året gick priset till Fronesis. DN

Scentidningen Nummer Årets sajt

Riksteaterns Nummer (www.nummer.se) fick Internetworlds förstapris i den nya kategorin "Årets sajt – kultur & debatt". Motiveringen lød: "Nummer är en snygg nättidning som skriver om svensk scenkonst i nyhetstakt. Tidningen är långt ifrån teaterdamig utan gör ambitiös webb-tv och bra reportage. Toppenjånsten Scenguiden är kalendariet som listar alla intressanta teaterföreställningar runt om i Sverige, med länkar direkt till biljettkassan på nätet till många av föreställningarna. Kul att även läsarna får komma till tals med sina favoriter." DN

– Vi på lilla Nummers redaktion är förstås både glada och stolta över att ha vunnit med så stor konkurrens, säger chefredaktör Ylva Lagercrantz.

Porträttet

Sara provar sina vingar

Sara Öhlén säger att hon aldrig känt sig mer harmonisk. Till stor del beroende på att hon tagit beslutet att satsa på sången som heltidsyrke.

– Jag har hittat min stil och jag har min inre trygghet. Med det som grund är jag rustad för att ge mig på den här utmaningen, säger hon. Jag är 38 år nu och jag vill prova mina vingar. Bär de inte vet jag i alla fall att jag försökt.

Sången har alltid haft en central roll i Saras liv. Hon föddes i Tumba strax utanför Stockholm och gick på Adolf Fredriks musikklass från fyran till nian. Hon kunde då ha valt att satsa vidare.

– Men jag gjorde inte det. Jag behöll sången som en hobby bara, säger hon.

Så småningom träffade hon bonden Lage från Västervalto i Nordingrå. Flyttade upp till Höga Kusten, skaffade familj och jobbade inom vården. Tills helt nyligen. Då hon sade upp sig, och nu lever på att sjunga.

– Jag har sjungit i körer, i kyrkan, sjungit gospel och haft engagemang som trubadur från lite sånt. 1999 var jag med i musikalen "Där älv möter hav" i Kramfors och senast hade jag en roll i den uppmärksammade musikalen om Ådalen -31, "En vacker dag". Jag har skapat ett brett kontaktnät och jag har fått olika erbjudanden. Jag känner att jag vill ge det här chansen fullt ut nu.

– Visst, det är många som kämpar om de jobb som finns, men jag tror på mig själv och jag vet vad jag vill.

ERFAREN OCH BESLUTSAM

Kalla det ödmjuk självsäkerhet. För Sara Öhlén är ingen kvinna med vassa armbågar, även om hon har erfarenhet och är beslutsam.

– Efter Adolf Fredrik tog jag en del privata sånglektioner hos en sångpedagog, då handlade det mycket om klassisk musik. Sen har jag, förutom musikaler och det andra jag nämnde, också sjungit rätt mycket jazz. De sista åren har jag jobbat en hel del ihop med Pelle Nordlander och Hans-Olov Furberg och då har det mest rört sig om visor. Det är visan jag fastnat för mest. Den har jag stark känsla för.

Att bo i glesbygd och ta de steg som

Sara gör, har både fördelar och nackdelar.

– I Stockholm är arbetstillfällena många fler än här uppe, men å andra sidan är det många som konkurrerar om dem också. Här finns det ett begränsat utbud, men jag har gjort mig ett namn här omkring. Vi får se, jag har faktiskt inte funderat så mycket över just det här med var jag bor och vad det innebär för min satsning.

Närmast gör hon en turné med Pelle Nordlander runt om i skolor i länet.

– Den sker via Musik i Västernorrland. Vi spelar helt enkelt musikteater för barn. Sedan finns det annat inbokat också. Jag tycker att det ser bra ut, säger Sara.

Under våren och sommaren åkte hon runt till kyrkor från Tumba upp till Umeå och framträdde.

"FANTASTISK KÄNSLA"

Variken är den främsta drivkraften?

– Att få stå på scen och förmedla...att få ge glädje och värme till andra. Att skapa en relation till lyssnarna och känna att det jag sjunger når fram. Det är en fantastisk känsla.

Skriver du något eget material?

– Jag har börjat så smått, men det finns ju så många bra sånger man kan göra till sina egna. Sist när jag sjöng i kyrkor valde jag låtar som gjorts av bland andra Mikael Wiehe, Susanne Alfvengren och Göran Fristorp. De viktiga är att de har ett innehåll som känns äkta och som passar den stil jag valt. Jag vill att de sånger jag sjunger ska förmedla glädje och hoppfullhet.

Det du gör nu, är det vad livskvalitet handlar om för dig?

– Ja, absolut! Att ge och få tillbaka. Det

är livskvalitet.

Varifrån hämtar du inspiration?

– Lite här och var, jag har inte direkt några speciella favoriter. Jag tar intryck av det jag fastnar för och det kan jag göra för lite av varje.

Har du satt upp några långsiktiga mål?

– Njaj, inte mer än att jag vill fortsätta att göra det jag gör nu. Så länge som möjligt. Jag har inte ambitionen att stå på den eller den scenen eller synas i just det sammanhanget. Det som sker det sker. Glädjen är viktigast.

Har du vill du beskriva dig själv?

– Som en glad, positiv och trygg människa. Jag har nog alltid varit trygg. Och ganska förnöjsam med livet. Inte minst nu när jag får göra det jag brinner för.

Olof Wigren

Sara Öhlén ger sången en chans som heltidsyrke. "Det är så här jag vill leva mitt liv" säger hon. Foto: Pelle Nordlander.

Namn: Sara Öhlén.

Ålder: 38 år.

Bor: i Västervalto, Nordingrå.

Familj: Maken Lage och tre söner.

Aktuell: Med en musikteaterturné i skolor runt om i Västernorrland.

Tjänar: "För lite."

Kör: "Passat. Sen har jag en Amazon -67 som är avstängd, en riktig pärla."

Ser: "Favoritfilmen är "Grabben i graven bredvid". Till viss del kanske för att jag känner igen mig till en del. Jag är ju från storstan och gift med en bonde."

Läser: "Periodvis. Romaner, deckare... gärna böcker av Liza Marklund."

Lyssnar: "Just nu på Eva Cassidy."

Skrattar: "Ofta och gärna."

Gräter: "Mer och mer ju äldre jag blir."

Älskar: "Livet och min familj."

Ogillar: "Det klassiska; orättvisor och hårda ord."